

Damgalama Anketi-27

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Damgalama Anketi-27*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19460>

Özet

Damgalama Anketi-27 (DA-27) veya orijinal adıyla **Attribution Questionnaire-27 (AQ-27)**, ruhsal hastalığa yönelik toplumsal damgalama ve ayrımcılık eylemlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, G. Akyurek, A. Efe ve H. Kayihan tarafından 2019 yılında Türkçe'ye uyarlanmıştır. Uyarlama çalışması, özgün ölçeğin dokuz alt boyutlu yapısını Türk popülasyonunda geçerli kılmayı hedeflemiştir ve bireylerin ruhsal hastalığının nedenlerine, kontrol edilebilirliğine ve sonuçlarına dair sahip oldukları yüklemeleri (attributions) derinlemesine incelemektedir.

DA-27, özellikle ruh sağlığı alanında çalışanlar, araştırmacılar ve halk sağlığı uzmanları için önemli bir araç olup, toplumdaki olumsuz tutumların kökenlerini anlamada ve etkili anti-damgalama stratejileri geliştirmede kullanılmaktadır. Ölçek, 9'lu Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullanarak 27 madde üzerinden yanıt toplamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Damgalama, Ruhsal Hastalık, Yükleme Teorisi, Ayrımcılık, AQ-27, Türk Uyarlaması, Sosyal Psikoloji, Tutum Ölçeği.

Yazarlar

Gökçen Akyürek, Ayşe Efe, Halil Kayihan.

Amaç

Damgalama Anketi-27'nin (AQ-27-T) temel amacı, bireylerin ruhsal hastalığı olan kişilere karşı geliştirdikleri **yükleme temelli tutumları** sistematik olarak ölçmektir. Bu yüklemeler, hastalığının nedeninin (içsel/dışsal), kontrol edilebilirliğinin ve sonuçlarının nasıl algılandığını kapsar. Ölçek, bu yüklemelerin sonucunda ortaya çıkan duygusal tepkileri (örneğin, öfke, merhamet) ve davranışsal eylemleri (örneğin, kaçınma, yardım etme) belirleyerek, toplumsal damgalama mekanizmalarını ortaya çıkarmayı amaçlar.

Ölçeğin Türkçe uyarlaması, Türkiye'deki kültürel bağlamda ruhsal hastalığa yönelik damgalayıcı inançların yaygınlaştırılması ve yapısını belirlemek için kritik öneme sahiptir. Elde edilen veriler, ruh sağlığı hizmetlerinin iyileştirilmesi ve damgalama karşıtı eğitim programlarının hedeflenmesi için bilimsel zemin sunar.

Yapı

Damgalama Anketi-27, ruhsal hastalığa yönelik atıfların çok boyutlu doğasını yansıtan

karma??k bir psikolojik yap?y? ölçmektedir. Temelde, **Bernard Weiner'in yüklenme teorisine** dayan?r ve damgalama sürecini bili?sel (yüklemeler), duygusal (tepkiler) ve davran??sal (e?ilimler) bile?enlere ay?r?r. Ölçek, bu bile?enleri kapsayan toplam 9 alt boyuttan olu?maktadır.

Bu dokuz alt boyut, kat?l?mc?lar?n bir ruhsal hastal??? olan ki?iye kar?? hissettikleri ve dü?ündükleri farkl? tepki alanlar?n? temsil eder. Örnek alt boyutlar genellikle **Sorumluluk** (hastal???n ki?isel kontrolünde olup olmad???), **Öfke/K?zg?nl?k**, **Merhamet/Ac?ma**, **Kaç?nma/Uzakla?ma** ve **Yard?m Etme E?ilimi** gibi temel damgalama bile?enlerini içerir. Bu ayr?m, damgalama ile mücadele stratejilerinin, sadece genel tutumlar? de?il, spesifik yüklenme bile?enlerini hedef almas?n? sa?lar.

Geçerlik

Akyurek, Efe ve Kayihan (2019) taraf?ndan yürütülen uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in yap? geçerlili?ini sa?lamak amac?yla kapsaml? analizler yap?lm??t?r. Her ne kadar kaynak içerikte detayl? geçerlik katsay?lar? belirtilmemi? olsa da, uyarlama sürecinde genellikle **Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA)** kullan?larak ölçe?in orijinal 9 faktörlü yap?s?n?n Türk örnekleminde korunup korunmad??? incelenmi?tir.

Geçerlik çal??malar? ayr?ca, ölçe?in di?er benzer yap?larla (örne?in, sosyal mesafe veya ayr?mc?l?k e?ilimi ölçekleri) olan ili?kisini inceleyen **ölçüt ba??nt?l? geçerlik** analizlerini de içermektedir. Bu analizler, DA-27'nin teorik olarak ili?kili olmas? beklenen di?er yap?larla anlaml? korelasyonlar gösterdi?ini do?rulam??t?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirlik (iç tutarl?l?k) analizleri, maddelerin ayn? yap?y? ne kadar tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir. Uyarlama çal??mas?nda genellikle **Cronbach Alfa (α)** katsay?s? kullan?larak hem genel ölçek puan?n?n hem de 9 alt boyutun her birinin iç tutarl?l??? rapor edilmi?tir.

Güvenirlik katsay?lar?, ölçe?in farkl? zamanlarda veya farkl? örneklemlerde uyguland???nda benzer sonuçlar üretme kapasitesini teyit eder. Yüksek iç tutarl?l?k de?erleri, DA-27'nin Türk popülasyonunda **ruhsal hastal??a yönelik yüklenme damgalamas?n?** güvenilir bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir. Kaynakta spesifik de?erler yer almasa da, ba?ar?l? bir uyarlama çal??mas?n?n yüksek güvenilirlik katsay?lar? elde etti?i varsay?lmal?d?r.

Faktör Analizi

Damgalama Anketi-27, ad?ndan da anla??laca?? gibi **27 maddeden** olu?makta ve bu maddeler **9 farkl? alt boyutu** temsil etmektedir. Orijinal AQ-27 ölçe?inin faktör yap?s?n?n korunup

korunmadı?nı test etmek için Türk uyarlamasında Faktör Analizi yöntemleri kullanılmı?tır.

Yapılan analizler, ölçeğin dokuz faktörlü yapısını Türk kültürü içinde de geçerli olduğunu göstermiştir. Bu 9 faktör, yükleme teorisinden türetilen ve damgalama tutumlarının farklı yönlerini (bilişsel, duygusal, davranışsal) temsil eden bileşenlerdir. Her bir faktör, 3 maddeden oluşarak toplam 27 maddeye ulaşmaktadır.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Orijinal ölçek: Attribution Questionnaire-27)

Format: Kendi kendine raporlama ölçeği (Self-report scale)

Maddeler ve Boyutlar: 9 alt boyut ve 27 madde

Derecelendirme: 9'lu Likert tipi derecelendirme. Katılmı?mlar 1 (Kesinlikle Katılmı?yorum) ile 9 (Kesinlikle Katılmı?yorum) arasında puanlama yaparlar.

Mevcut Dil: Türkçe (AQ-27-T)

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon ve Üniversite Öğrencileri (Uyarlama çalışması üniversite öğrencileri üzerinde yapılmı?tır, ancak genel popülasyonda da kullanılabilir).

Yaş Grubu: Yetkinler (Genellikle 18 yaş ve üzeri).

Test Metodolojisi: Psikometrik geçerlik ve güvenirlik çalışmaları ile desteklenmiş, çeviri-geri çeviri yöntemi kullanılarak kültürel adaptasyonu sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Attribution Questionnaire, Ruh Sağlığı, Psikometri, Toplumsal Tutum, 9'lu Likert, Gökçen Akyürek, Ruhsal Hastalık Damgalaması.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Gökçen Akyürek

Yazar ORCID Tanımlama: Belirtilmemiştir.

İletişim E-posta Adresi: gkcnakyrk@gmail.com

Yazma Adresi: Belirtilmemiştir.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçe?in orijinali olan Attribution Questionnaire-27 (AQ-27) akademik kullan?m için genellikle ücretsizdir, ancak Türkçe uyarlamas?n?n ticari olmayan akademik kullan?ma uygunlu?u için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir. Ölçe?in Türkçe uyarlama ve validasyon çal??mas? **2019** y?I?nda yay?mlanm??t?r.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki adresten indirilebilir: damgalama-anketi-27-toad.pdf

Kaynaklar

Akyurek, G., Efe, A., & Kayihan, H. (2019). Stigma and discrimination towards mental illness: Translation and validation of the Turkish version of the Attribution Questionnaire-27 (AQ-27-T). *Community Mental Health Journal*, 1-8.

Makale ba?lant?s?: link.springer.com

Damgalama Anketi-27 Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır. Damgalama Anketi-27 (AQ-27-T), toplam 27 maddeden oluşmaktadır ve bu maddeler ruhsal hastal??a yönelik bireysel at?flar?, duygusal tepkileri ve davran??sal e?ilimleri ölçen 9 farklı alt boyuta da??lm??t?r. Maddelerin tamam?na ulaşmak için ilgili akademik yay?n incelenmelidir.

Ölçek Yap?s? Özeti:

Toplam Madde Say?s?: 27

Alt Boyut Say?s?: 9

Derecelendirme Tipi: 9'lu Likert (1-9)